

ziemiach Wschodnich dawnej Rzeczypospolitej. Redakcja naukowa Jan K. Ostrowski. Część I. Kościoły i klastory rzymskokatolickie dawnego województwa Ruskiego. – Kraków: Międzynarodowe Centrum Kultury w Krakowie, 1995. – S. 317. 3. Quirini-Popławski R. Kosciół filialny P.W. SW. Franciszka Borgiasza w Rozłuczu // Materiały do dziejów sztuki sakralnej na ziemiach Wschodnich dawnej Rzeczypospolitej. Redakcja naukowa Jan K. Ostrowski. Część I. Kościoły i klastory rzymskokatolickie dawnego województwa Ruskiego. – Kraków: Międzynarodowe Centrum Kultury w Krakowie, 1995. – 135 s. 4. Згідно Перемиського шематизму 1938 р., каплицю освячено 1907 р. Це датування є більш вірогідним, аніж подане у Криціньського С. (1995 р., с. 320) – близько 1918 р. Там же інформація про дальшу долю каплиці: після 1945 р. перебудована на будинок прикордонника, з часом розібрана. 5. “Діти “швабів” навчалися у польській школі на Колонії” / Ю. Гайда, В. Шуптар. Турківщина: історія населених пунктів: Монографічний опис. – Ужгород: Патент, 2002. – 454 с. 6. Там само. – С. 85, 193, 337, 452. 7. Там само. – 193 с. 8. Там само. – 340 с. 9. Там само. – 89 с. 10. Єпископ Мар’ян Бучек, Ігор Седельник. Львівська архідієцезія латинського обряду. Ілюстрована розповідь. Том 1. Парафії, костели та каплиці (Львівська обл.). – Львів, 2004. – 49 с. 11. Петришин Г., Олешко О. Містобудівна і архітектурна специфіка німецьких колоній в Галичині // Архітектурна спадщина України Вип. 2: Національні особливості архітектури народу України / За ред. В. Тимофієнка. – К., 1995. – 129 с. 12. Quirini-Popławski R. Kaplica publiczna P.W. SS. Piotra i Pawła w Wołczem. – S. 317–318. 13. Quirini-Popławski R. Kosciół filialny P.W. SW. Franciszka Borgiasza w Rozłuczu. – S. 135–136. 14. Там само. – 137 с. 15. Там само. – С. 137–138. 16. Там само. – С. 137–138. 17. Ruszczyk G. DREWNIANE KOŚCIOŁY W POLSCE. Tradycja i nowoczesność. – Warszawa, Instytut Sztuki Polskiej Akademii Nauk, 2001. – 74 s. 18. Сирохман М. Втрачені церкви Закарпаття. – Торонто-Ужгород, 1999. – 34 с..

УДК 711

Е.А. Нестерович, В.Б. Якубовський*

Національний університет “Львівська політехніка”,
кафедра архітектурних конструкцій,

* кафедра архітектурного проектування

УРАХУВАННЯ МІСЦЕВИХ КЛІМАТИЧНИХ УМОВ ПІД ЧАС ПРОЕКТУВАННЯ МІЖНАРОДНОЇ КЛІНІКИ ВІДНОВНОГО ЛІКУВАННЯ НА АРАБАТСЬКІЙ СТРІЛЦІ

© Нестерович Е.А., Якубовський В.Б., 2007

Будівництво в районах з особливими кліматичними умовами потребує застосування спеціальних методів проектування житла і об’єктів соціального призначення з врахуванням місцевих специфічних кліматичних характеристик.

Постановка проблеми. Традиційні методи проектування житлових та громадських споруд враховують кліматичні умови того чи іншого регіону відповідно до схеми архітектурно-будівельного районування. Цей підхід загалом забезпечує відповідні умови проживання на цих територіях. Однак, як показує досвід, у деяких кліматичних регіонах існують території, в яких кліматичні характеристики значно відрізняються від загального кліматичного фону. Переважно на таких територіях існують більш екстремальні кліматичні умови, які необхідно врахувати під час проектування будинків та споруд.

Аналіз місцевих кліматичних умов у різних регіонах та підходи до регіонального архітектурного проектування були запропоновані в роботі В. Липкевич і А. Гербурт-Гейбович, а також в дослідженнях ЦНТИ по гражданскому строительству и архитектуре [2, 3].

Детального аналізу характеристик районів з особливими кліматичними умовами на території України та норм і рекомендацій щодо проектування в цих районах досьгодні не проводилося.

Основна частина. Під час проектування житлових та громадських споруд треба розрізняти вплив фонових та місцевих кліматичних умов. Під фоновією оцінкою клімату необхідно розуміти загальну оцінку метеорологічних умов на значній площі території (район, підрайон). Згідно з ДБН 360-92** “Планування і забудова міських та сільських поселень” в Україні розрізняються п’ять укрупнених регіонів згідно з затвердженою схемою архітектурно-будівельного районування. Зазначені регіони визначені на території України не лише залежно від кліматичних умов, а також з врахуванням місцевих умов: рельєфу місцевості, сейсмічності, побутового укладу населення та народних архітектурних традицій. Кліматичне районування території України є по суті фоновією оцінкою клімату.

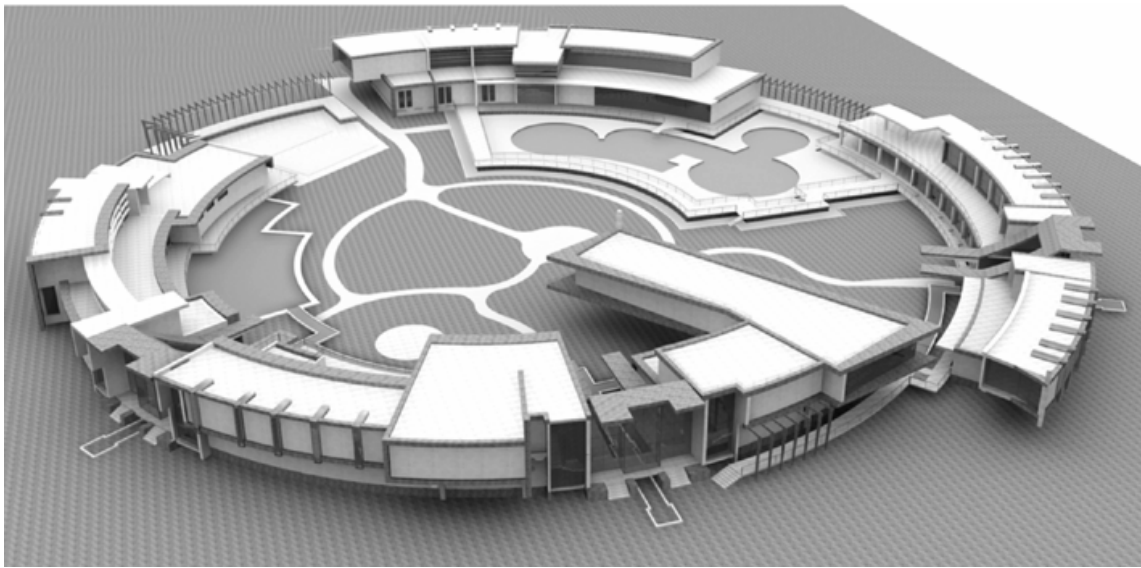
Врахування місцевих кліматичних особливостей, на противагу районуванню, дає змогу оцінити географічне положення даного конкретного району, оцінити напрям вітру, кількість сонячної радіації, характер поверхні (рельєф, ландшафт, водна акваторія, ступінь забудови території) та інші місцеві особливості. Така оцінка дає змогу не лише доповнювати, а в деяких випадках навіть змінювати комплекс типологічних вимог, що викликані фоновією оцінкою клімату. Без такої детальної оцінки клімату неможливо досягнення комфортних умов проживання, праці та відпочинку.

Саме врахування вищезгаданих факторів покладено в основу вирішення планувальної структури Міжнародної клініки відновного лікування (рисунок), розташованої на Арабатській стрілці, неподалік від міста Генічеськ. Клімат цього району достатньо унікальний. Арабатська стрілка – смуга ідеально чистого жовтого піщаного пляжу завдовжки 115 кілометрів і завширшки від 500 метрів до 6–7 кілометрів, розташована між Сивашем та Азовським морем. Середня температура на берегах Сиваша в липні становить $+24^{\circ}\text{C}$, а в грудні $-2,4^{\circ}\text{C}$, однак нерідко в липні стовпчик термометра піднімається до позначки $+44^{\circ}\text{C}$, а взимку опускається до -30°C . Максимальна амплітуда тоді досягає 77°C . Опадів при цьому випадає лише 300 мм. Достатньо вузька смуга суходолу постійно продувається вітрами. Для узбережжя характерні чистота повітря, відсутність в ньому пилу, високий рівень іонізації. Пояснюється це тим, що на березі постійно виникають електричні розряди, що сприяють очищенню повітря. Крім того, біля моря постійно відбувається природна вентиляція, оскільки повітряні маси знаходяться в постійному русі. До цього треба додати, що повітря в прибережній зоні насичене частинками морської води, що також сприяє підвищенню його лікувальних властивостей.

Безумовно, під час проектування комплексу Міжнародної клініки відновного лікування (рисунок) враховувались всі ці фактори. На ділянці, відведеній під будівництво клініки площею 15 га, розташовувались корпуси колишньої бази реабілітації спортсменів олімпійської збірної Радянського Союзу. Крім реконструкції деяких існуючих корпусів, генпланом передбачено будівництво рекреаційно-лікувального комплексу та курортного готелю. Основною спорудою, композиційним центром комплексу клініки повинен стати власне рекреаційно-лікувальний корпус. Об’ємно-просторове вирішення цієї споруди значною мірою викликане врахуванням місцевих кліматичних умов, серед яких треба згадати насамперед: значний перегрів приміщень та вітровий режим.

Для боротьби з перегрівом та для створення нормального мікроклімату не лише в приміщеннях, але і на відкритих майданчиках застосовані такі архітектурні прийоми, як різного роду навіси, перголи, великі площі декоративних басейнів, озеленення просторів екстер’єру. Входи в різні блоки рекреаційно-лікувального корпусу розташовані під консолями нависаючих частин будинку, деякі з них розташовані в тіні декоративних стін. Для боротьби з перегрівом приміщень запропоновано влаштування штор-жалюзі, розташованих між склом. У південних районах країни типовий для літнього періоду перегрів приміщень значно підвищується при певних їх орієнтаціях, що підвищує вимоги до застосування засобів кліматичного захисту. Фасади, звернені на сторони, які сильно перегріваються, обладнано сонцезахисними елементами. При проектуванні курортного готелю вибрано галерейний тип споруди, що дало змогу орієнтувати

всі житлові приміщення на схід. Такий прийом значно знижує перегрів житлових номерів та створює комфортні умови для відпочиваючих.

Планувальна структура Міжнародної клініки відновного лікування

Вітровий режим є другим важливим кліматичним фактором; це типовий місцевий показник клімату, оскільки в архітектурному проектуванні напрям домінуючих вітрів поєднано з їх швидкістю та температурою повітря при цих вітрах прямо впливає на просторову організацію комплексу Міжнародної клініки відновного лікування. На ділянці, де будується комплекс, напрям вітрів практично не змінюється. Напрямок пануючих вітрів – зі сходу на захід та навпаки (з Азовського моря або з Сиваша). Дослідження, проведені свого часу центральною висотною гідрологічною обсерваторією в Москві, встановили закономірності переважного використання дітьми та дорослими, що відпочивають, тих частин подвір'я, що достатньо добре захищені від вітру та добре інсолуються.

Власне вітровий режим території визначив основний композиційний прийом рекреаційно-лікувального корпусу. Корпус круглий у плані і має зовнішній діаметр 160 метрів. Корпус складається з окремих блоків різної поверховості і різного функціонального призначення з врахуванням особливостей мікроклімату території. Наприклад, блок, де розташовуються приміщення фізкультурно-оздоровчого профілю, орієнтований на схід. Дво-, – триповерхові частини корпусу утворюють замкнений внутрішній простір. Розмір цього подвір'я становить в діаметрі 100 метрів. Саме такий прийом дає змогу, на думку авторів проекту, створити достатньо комфортний, захищений від вітру простір. З метою пов'язати цей простір з рештою території частини стін будівлі замінені скляними екранами. У внутрішньому подвір'ї розташовані спортивні майданчики, дитячий майданчик, бювет та штучний декоративний басейн, який виходить за межі внутрішнього двору. Озеленення та різні навіси та перголи, наявність відкритої води створюють необхідний комфортний мікроклімат.

Висновки. Отже, як показує досвід, у сучасному архітектурному проектуванні клімат враховується головним чином на рівні фонових показників. Місцеві фактори клімату, характерні для окремого міста чи окремого району, беруть до уваги лише в окремих інженерно-технічних розрахунках (огорожувальні конструкції, опалення і т.п.) та ніяк не впливають на архітектуру житлових та громадських будинків масового будівництва. Все це негативно позначається на розвитку сучасної архітектури, заважає створенню комфортних умов проживання та відпочинку найбільш економічними шляхами та підвищенню художньої виразності будинків найбільш раціональними та виправданими засобами архітектури. Серед місцевих кліматичних факторів найбільше впливає на архітектуру вітровий режим в поєднанні з сонячною радіацією (надходження

на стіни різної орієнтації), температурні коливання, осаді, пилюка та інші фактори. Місцеві кліматичні фактори впливають на вибір архітектурно-планувальних вирішень, орієнтацію будинків та компонування окремих груп будинків та повинні враховуватись при проектуванні не лише житла, а й громадських споруд.

1. ДБН 360-92**. *Планування і забудова міських і сільських поселень.* – К., 1992. 2. *Учет местных климатических условий в архитектурном проектировании жилища (обзор).* – М.: ЦНТИ по гражданскому строительству и архитектуре. – 1975. 3. *Липкевич В.К., Гербурт-Гейбович А.А. Учет климата в типологии жилища.* – М.: Гидрометеиздат, 1972.

УДК 711. 168

Г.О. Осиченко

Полтавський національний технічний університет імені Ю. Кондратюка,
кафедра архітектури будівель і містобудування

ЗАГАЛЬНІ ПРИНЦИПИ РЕКОНСТРУКЦІЇ КОМПОЗИЦІЙНИХ СТРУКТУР ІСТОРИЧНИХ МІСТ (НА ПРИКЛАДІ МІСТ ЦЕНТРАЛЬНОЇ УКРАЇНИ)

© Осиченко Г.О., 2007

Визначено загальні принципи реконструкції композиційних структур історичних міст, що діють на всіх ієрархічних рівнях побудови композиції та забезпечують під час реконструкції композиційну цілісність міста загалом.

Сучасний стан історичних міст України характеризується наявністю проблем, пов'язаних із збереженням історико-культурної спадщини, однією з яких є необхідність удосконалення композиції міст та забезпечення неповторності середовища. Вона обумовлена сучасним станом теорії й практики вітчизняної архітектури, де вивчення та узагальнення досвіду відбувалось дещо фрагментарно, не повністю враховувалися архітектурно-естетичні аспекти реконструкції, що призводило нерідко до втрати цінного історичного середовища.

Актуальність теми цього дослідження визначають: недостатній рівень збереження архітектурної спадщини й використання її як містоформівного фактора під час реконструкції історичних міст та необхідність удосконалення методичного підходу до реконструкції композиції історичного міста.

Мета дисертаційного дослідження полягає у визначенні принципів та удосконаленні методів реконструкції композиційних структур історичних міст.

Відповідно до поставленої мети вирішувались такі основні завдання:

- аналіз попередніх досліджень, присвячених композиційним аспектам реконструкції історичних міст;
- встановлення особливостей формування й тенденцій у розвитку композиції історичних міст Центральної України;
- дослідження факторів формування архітектурного середовища історичних міст;
- опис морфотипів та виявлення морфоструктури міського середовища;
- визначення принципів і удосконалення методів реконструкції композиційних структур історичних міст;
- розроблення методичних рекомендацій щодо архітектурної регламентації забудови історичного середовища.

Об'єкт дослідження – архітектурне середовище історичних міст Центральної України. Предмет дослідження – композиційна структура (КС) історичних міст та методи її реконструкції. КС міста розглядається у дослідженні на різних рівнях у трьох аспектах: